

УДК 343.97:316.32

ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК НЕГАТИВНИЙ АСПЕКТ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Губанова О. В.

Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, м. Сімферополь, Україна

Досліджується вплив процесу глобалізації на криміналізацію суспільства. Розглянуті питання взаємозв'язку негативних соціально-економічних проявів глобалізації і злочинності.

Ключові слова: глобалізація, криміналізація, злочин, чинник.

Жодна країна світу, жодне суспільство і навіть індивід не сприймається сьогодні як замкнуті, такі, що самовизначаються та є самодостатніми, оскільки усі вони включені в певні взаємини, взаємодіють один з одним і впливають один на одного в тій або іншій мірі.

У сучасних умовах суспільство розвивається в руслі глобалізаційних процесів, які зачіпають життя кожної людини, кожної країни і світу в цілому. Глобалізація – це загальний і багатосторонній процес культурної, ідеологічної і економічної інтеграції держав, державних об'єднань, національної і етнічної єдності. Через складність цього феномену і багатоаспектність його проявів він привертає увагу багатьох учених різних галузей, в т.ч. кримінологів.

Віддзеркаленням і складовою частиною глобалізації є процес криміналізації. Як вірно помічає В. В. Лунєєв: "Процес інтенсивної криміналізації суспільних стосунків у глобалізованому світі та його різних регіонах і країнах – одна з ознак теперішнього часу" [1, с. 119]. На жаль, деякі індивіди та об'єднання вважають криміналізацію суспільних стосунків явищем, яке цілком відповідає сучасним реаліям суспільства і є прийнятним. І дійсно, в умовах глобалізації політичних, економічних, інформаційних і комунікативних процесів відбувається трансформація національної злочинності в транснаціональні міжнародні форми. Глобалізація злочинності зараз ставиться в один ряд з проблемами глобального потепління і поширення зброї масового ураження. І це справедливо, тому що з кожним роком соціальна ціна для світової спільноти від злочинності та, в свою чергу, сума коштів, що відраховуються на боротьбу із цим явищем, неухильно ростуть, так само як і зростає кількість жертв, постраждалих від злочинів. Проблема полягає в тому, що якщо раніше злочинність утримувалася в рамках однієї країни і мала при цьому національні особливості, урегульовані відповідною владою, то тепер злочинність має наддержавні особливості розвитку. У зв'язку з цим очевидно, що злочинність трансформується за новими, далеко не вивченими законами власного розвитку [2].

І сьогодні ці процеси є невід'ємною частиною глобалізації. Ця реальність ставить складні проблеми протидії транснаціональній злочинності не лише перед ученими кримінального циклу, але й примушує знаходити вирішення позначеної проблеми соціологів, політологів, економістів. Сьогодні завдання дослідника полягає у виявленні тих особливостей глобалізації, які сприяють вчиненню злочинів. У структурі цих особливостей значне місце займають проблема зайнятості, проблема ринку

фінансових спекуляцій, проблема втрати суверенітету національними державами тощо [3, с. 115-118]

У першу чергу необхідно встановити основні чинники глобалізації, що впливають на криміналізацію суспільства в цілому. Тут, на наш погляд, передусім, слід розглянути криміногенний потенціал негативних економічних наслідків глобалізації.

Перехід від феодалізму до капіталізму привів до руйнування натурального господарства і капіталізації у сфері економіки, а в соціальному плані – зруйнував громаду і привів до атомізації особи. Так починають з'являтися національні, а потім і регіональні ринки, у тому числі ринки праці. Надлишок робочої сили знаходить собі застосування у війнах, піратстві, колонізації. Сьогодні відбувається глобалізація життя на планеті. Це продовження все тієї ж тенденції, яка бере початок з епохи Відродження: Ринок, що одного дня з'явився, починає рости і цей процес закінчується формуванням всесвітнього ринку. Процес тривалий, складний, супроводжується війнами різного масштабу за сфери впливу. Але це лише деталі процесу зростання Ринку. Якщо національні і регіональні ринки породжували локальні проблеми в соціальній сфері, то глобальний Ринок веде до глобальної соціальної кризи. Існуюча соціально-економічна модель суспільства і відповідна їй політична система сьогодні вже не здатні вирішити соціальних проблем, що виникли, хоча б тому, що вони самі їх породжують. Така ситуація, коли велика частина людства виявляється зайвою, незатребуваною сферою виробництва при збереженні незмінними принципів розподілу матеріальних благ, веде до того, що менша, працююча частина має можливість жити, а велика – втрачає таке природне право. Більше того, менша частина живе в розкоші, тоді як велика частина – постійно знаходиться під загрозою голодної смерті. Безумовно, неможливо відкинути усі інші причини злочинності, але вони бліднуть на тлі глобальної тенденції розколу людства на дві нерівні частини, велика з яких, фактично, позбавлена права на гідне життя [2].

Глобалісти-прагматики оцінюють проблему зайнятості й пов'язаний з нею рівень життя за допомогою співвідношення цифр 20:80. При глобалізації світу, яка зможе використовувати усі досягнення науково-технічного прогресу, у XXI столітті вистачить лише 20 % освіченого населення, що працюють на сучасному устаткуванні. Інші 80 % будуть зайвими, без роботи і коштів для існування. Імовірно, що у них будуть колосальні проблеми криміногенного характеру. Проблема зайнятості вже зараз є особливо гострою навіть в багатих розвинених країнах. Слід погодитися, що влаштоване таким чином суспільство в принципі не може бути правовим, оскільки величезна кількість його законслухняних членів щодня стоїть перед дилемою – порушити закон або померти з голоду. У такому середовищі всі від початку, схильні до криміногенної поведінки, опиняються просто в рідній стихії [3].

Вказані негативні наслідки глобалізації економічного характеру породжують таку проблему, як міграція, яка тісно пов'язана із зайнятістю й рівнем життя населення.

З одного боку, відтік з країни кваліфікованої частини праце-ресурсного й інтелектуального потенціалу не лише погіршує демографічну ситуацію, посилюючи становище відносної спроможності держави в частині національної самоідентичності як противаги процесу глобалізації, але й погіршує її становище в світовому просторі, зменшуючи шанси ввійти до рядів держав-виробників. У зв'язку з цим рівень зайнятості і добробуту населення падає, замикаючи коло та штовхаючи все більше людей на пошуки засобів існування за межами своєї країни.

З іншого боку, вимушена інтенсивна міграція в планетарному масштабі за відсутності ефективних механізмів регулювання міграційних процесів в більшості країн призводить до нелегальності більшої частини означених процесів, отже, до їх криміналізації. При цьому, чим нижче рівень життя, рівень соціального і правового захисту населення в країні, тим більше інтенсивна криміналізація сфери міграції населення. Відверта убогість призводить до відвертої торгівлі людьми, причому в більшості випадків вимушеної, але добровільної з боку "живого товару". Особливо гостро проблема нелегальної міграції і пов'язаного з нею криміналу стоїть відносно держав, які через географічне і геополітичне положення знаходяться на перехресті шляхів нелегальної міграції, тим більше, коли така держава сама є "донором".

Зазначені економічні аспекти проявів глобалізації при "прозорості" міждержавних кордонів, що посилюється, і пов'язаному з нею спрощенні митно-прикордонних процедур, зумовлюють інтенсивний розвиток нелегальної міграції як виду злочинної діяльності світового масштабу.

Логічним є той факт, що зазначені процеси знаходяться під пильною увагою й керівництвом транснаціональної злочинності, яка сьогодні – в епоху глобалізації, як відомо, будує свою діяльність відповідно до філософії світового ринку, коли головною метою гравця на ринку стає не стільки максимізація прибутку, скільки максимізація ринків [4, с. 19-27]. Процеси глобалізації відкривають нові можливості для розвитку транснаціональної злочинності. Глобалізація і свого роду відкритість національних меж стають чинником, що полегшує діяльність, і найважливішою умовою зростання міжнародної злочинності.

Аналіз кожного з особливостей глобалізації, які сприяють скоєнню злочинів, їх можливих векторів розвитку, розуміння їх сутності допоможе завчасно виробити реалістичні заходи щодо мінімізації злочинності у глобалізованому світі. Завдання кримінологів полягає у виявленні тих аспектів глобалізації, які сприяють скоєнню злочинів і тих позитивних її сторін, які сприятимуть недопущенню і попередженню кримінальних відхилень.

Список літератури:

1. Лунеев В. В. Преступность XX века: мировые, региональные и российские тенденции / В. В. Лунеев. – М.: Волтес Клувер, Изд. 2-е, перераб. и доп., 2005. – 912 с.
2. Смотрицкий Е. Глобализация и люмпенизация: социальные корни преступности [Электронный Ресурс] / Е. Смотрицкий // Культурологичний часопис "Г". – Львів. – 2002. – № 25 – С. Режим доступу до журналу: <http://n-t.ru/tp/br/gl.htm>
3. Лунеев В.В. Глобализация и преступность / В. В. Лунеев // Государство и право. – 2003. – № 6.
4. Захматов М. Тенденции развития мирохозяйственных связей / М. Захматов // США: экономика, политика, идеология. – 1996. – № 2.

Губанова Е. В. Преступность как негативный аспект глобализации / Е. В. Губанова // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки. – 2013. – Т. 26 (65). № 1. – С. 177-179.

Исследуется влияние процесса глобализации на криминализацию общества. Рассмотрены вопросы взаимосвязи негативных социально-экономических проявлений глобализации и преступности.

Ключевые слова: глобализация, криминализация, преступление, фактор.

Gubanova E. V. (Simferopol). Criminality as Negative Aspect of Globalization / E. V. Gubanova / // Scientific Notes of Tavrida National V. I. Vernadsky University. – Series : Juridical sciences. – 2013. – Vol. 26 (65). № 1. – P. 177-179.

The article examines the impact of globalization on the criminalization of society. The problems of relationship of negative socio-economic manifestations of globalization and criminality are considered.

Keywords: globalization, criminalization, crime, factor.